

SOINNIT KOHTAAVAT

ÄÄNIMAAILMAT AKUSTISESTA SÄHKÖISEEN KOHTAAVAT TALLENTEILLA UUTTA LUODEN.

TEKSTI JA KUVA MATTI KOMULAINEN

Mia Simanaisen plastinen vokaali- taide laulusta sanattomaan brileerukseen on **Quartet Ajatonman** ydintä. Sello, bandoneon ja sormiot kehittävät sen rinnalle kolmiulotteista sointia instrumenttien normiasetuksista irtautuen. Siten vaikkapa Kari Ikosen Moog tuo paikoin mieleen thereminin. Aikatasot läpäisten elementit summautuvat sooniseksi lumoksi.

Arttu Huopainen tikkaa tiheää kudelman. Intensiiteetti hipoo huippuja suvannoissakin, mikä kertoo harjaantuneesta muodonhallinnasta rumpali-säveltäjän tekniikan lisäksi. Kontrabasisti Antti Ahoniemi ja fonistit Jimi Ahlroos ja Casimir Ekman ankuroivat klangia jazzin peruskallioon.

Ensemble Ensemble on tutkimusmatkailija. Kosmopoliittisen kvintetin ulosanti tuntuu syntyvän reaaliajassa. Spontaanisuus tuo ilmaisuun jännitteen ohella ainutkertaisuuden väreilyä. Soitossa onkin herpaantumaton läsnäolo. Organisuus taas korostuu ranskalaislyöjä Toma Goubandin arsenalissa, jossa on myös luonnosta löydettyjä materiaaleja. Ilmava leijunta palkitsee syventyjän.

Ingá-Máret Gaup-Juuso nivoo saamelaisperinnettä jazziin solistiparina trumpetisti **Jukka Eskola**. Jaakko Jauhaisen johtama **Oulu All Star Big Band** mukautuu ikaikaisen maanläheiseen ilmaisuun luontevasti. Ilmankos, yhdistäähän improvisaation tärkeys eriparisia genrejä. Rumpali-säveltäjä Mikko Hassisen sovituksina Gaup-Juuson musiikki säkenöikin poikkeuksellisia sävyjä.

Deadeye rikkoo jazztradition rajoja. Kit Downes soittaa Hammondia usein kuin kirkon urkua, Reinier Baas kitaroi genrejä kumartamatta ja Jonas Burgwinkein rumpaloinnissa avantgarde sulautuu drum'n'bassiin. Tulos? Ytyä paahtoa il-

man retrotaakkaa, vaikka oman musiikin lomassa tulkitaan Skip Jamesin bluesia ja Caetano Veloson bossaa.

Piano, sello ja rummut ovat jazzin ydintä. **Craig Taborn**, Tomeka Reid ja Ches Smith operoivat meditatiivisesti. Trio fuusioi kirjavia vaikutteita tavalla, joka suo eri lähteiden pulputa omillaan virtausta rikastuttaen. Klaviatuurin skaalat, sellon puiset rekisterit sekä lyömien, vibrafonin ja elektroniikan soivuudet summautuvat osatekijöitä isommaksi kokonaisuudeksi moodien aineellistajina.

Harkittua sävelilmaisua. **Julien Tassin** ja **Heikki Ruokangas** tutkivat identiteettiä tekstuureja yhdistellen. Kitaristit avaavat sisintään, aiheena esimerkiksi Hailuoto.

Belgialais-suomalaisen duon klassinen tausta taas välähtää nimivedon lisäksi teoksessa Embrace. Tyhjyys edustaa meditatiivisuutta otsikon mukaisesti.

Mihály Borbély hyppää syvään päätyyn. Puupuhaltaja vie kuuntelijan kuviin ja tiloihin, joissa tunne kasvaa musiikin sieluksi. Välillä suukappaleen napsahdukset, puhina ja pöllönkutsut resonoivat kuin itämainen temppele, paikoin taas nokkela folkmainen svengi nostaa hymyn huulille. Eri tulokulmia yhdistää soiton lämpö.

Nuotit liplattavat vinhasti kuin puuskaisen tuulen pyyhkimä vedenpinta. **Lubomyr Melnyk** luo pianolla virtauksen vaikutelman mestarillisesti. Windmills

on yhtenäinen teos, jossa sointijatkumo pääsee oikeuksiinsa. Melnykille musiikki on elävä organismi, joka kasvaa kukoistukseen myötälävällä huolenpidolla ja idean päämäärätietoisella todentamisella. Vahva tilantuntu imaisee kuuntelijan soitteeseen.

Björn Meyer venyy moneen bassoineen, ulottuahan kumppanilista Nik Bärtschistä Anouar Brahemiin. Soololevy esittelee otteita puhtain saundein ilman määräävää efektointia Jaco Pastoriuksen paikoin mieleen tuoden. Improvisoidun oloinen aines kohtauttaa rytmiä melodiaan (basso)kitarismi edellä ja jälkimmäistä painottaen. Ei siis jytyä runtua vaan hyräiltävää liu'uttelua.

Kristóf Bacsó Triadin juju piilee kimuranteissa melodioissa, herkissä harmonioissa, persoonallisessa muotokielessä ja tiukassa yhteysoitossa. Ilmaisuu edustaa jazzin modernismia henkien samalla juuritajua pitkällä kaarella. Tenoristi täydentää ryhmänsä klangia efektein ja sormioiden, mistä äänikuvaan varisee kosmista taikapölyä.

Raimonds Pauls sävelsi teoksen trumpetistikollega Gunārs Rozenbergsille. Pianisti käy muistojen bulevardia kaksikon yhteisille tutuille paikoille. Viisiosainen Moments ilmentää 1960-luvun estetiikkaa tyylitajuisesti. Erroll Garnerin rouheaa otetta henkivä pianismi, hienostuneet bigband-orkestraatiot ja kuohkea kerrosellisuus pirskahtelevat sävyjä.

Sweatmaster oli nostamassa kursailemattoman perusrockin trendiksi vuosituhaten alussa. Rytmibluesista, proto-rock'n'rollista ja 1960-luvun garagesta kanavoitu ilmaisu julisti perusasioiden tärkeyttä. Nyt trio palaa tauolta. More! on nimensä mukaisesti sitä ihtiään. Raa'an sähköinen saundi ja kiiwas kepitys bondaavat hikeä nostattaen. Kohkaaminen kiihtyy platalla usein tasolle, joka on vakuuttanut koplan liveriennoissa.

Läjä Äijälä ja **Albert Witchfinder** tuovat vastavoimaa miellyttämiskeskeiseen nykymenoon. Kolho messuaminen ja industrial-vellonta synkistelevät ajan ilmiöiden mustaamin tuntein. Kokonaisvaltaisuutta lisää meluisaksi yltyvä äänivalli drone-murinoineen, konepulsseineen ja

kirskuvine aksentteineen. Kompromissittomuus on harvoin näin nihilistisen tylyä.

Mitä tapahtuu, kun freefonisti Mats Gustafsson kohtaa punkremmi Refusedin päämiehet? Sooninen ydinreaktio, jossa näennäisen erinapaiset klangit kipinöivät törmätessään. **Backengrillenin** hardcore onkin omaa luokkaansa monella mittarilla. Vapautuva energia ja sähkömä mättö voimaannuttavat siksikin, että riskinotto on useimmiten innostavampaa kuin vakiopaineella päästely.

Uusprogemammutti **Dream Theater** juhli 40-vuotista taivaltaan ja perustajajäsen Mike Portnoyn paluuta 2024. Pariisin live palaa speaktaakkeliin audiona ja hd-videona. Boksi tarjoaa otteita kokouralta, mukaan lukien viimeisin studiolevy Parasomnia. Toimii!

Fuusiopioneeri **Miroslav Vitous** on säilyttänyt uteliaisuuden. Sessiokokoelma

2003–2010 lipuu kamarijazzista sinfoniiseen liitoon. Pitkästä työstöstä huolimatta levy klassisine vivahteineen kalskattaa yhtenäiseltä. Moniulotteisuutta taas tuo vaihtelu soitinnoksissa ja tekijöissä duoista orkesterisoittajatäydennyksiin.

Wigwam rokkasi Tanskassa 50 vuotta sitten. Yleisölle tarjottiin avainteoksia laulaja Jim Pembroken soolotöiden kera. Vankka dokumentti bändistä ison läpimurron kynnyksellä on koottu tupla-lp:ksi Tanskan radion taltiointilta. Etenkin Nuclear Nightclub- ja Lucky Golden Stripes -materiaali on asemoitunut proge-klassikoiksi syystä.

Pink Floydin 50-vuotispainos Wish You Were Here sisältää bonus-cd:n lisämateriaalein, mukana aiemmin julkaisematomia versioita ja demoja. Originaali on palvottu klassikko, mutta nämä ekstras eivät tuo mitään uutta asiaan. ■

ESITTÄJÄ(T)	TEOS	JULKAISIJA	FORMAATTI
Quartet Ajaton	Fin	Ajaton	cd
Arttu Huopainen	South-East Corner	Flame Jazz Records	cd
Ensemble Ensemble	Live at Atelier du Plateau	BMC	cd
Ingá-Máret Gaup-Juuso, Jukka Eskola, Oulu All Star Big Band	Davi Oktavuolta – Pohjoinen yhteys	Eclipse Music	lp
Deadeye	In Orbit	BMC	cd
Craig Taborn	Dream Archives	ECM	cd
Julien Tassin & Heikki Ruokangas	Behind the Mask	Challenge Records	cd
Mihály Borbély	Looking Back from Half Way	BMC	cd
Lubomyr Melnyk	Windmills	Jersika	lp
Björn Meyer	Convergence	ECM	cd
Kristóf Bacsó Triad	Let it Go	BMC	cd
Raimonds Pauls, Latvian Radio Big Band	Moments	Jersika	lp
Sweatmaster	More!	Svart	lp
Läjä Äijälä & Albert Witchfinder	Circle Of Pain	Svart	cd
Backengrillen	Backengrillen	Svart	lp
Dream Theater	Quarantième: Live à Paris	InsideOut	3cd+2bluray
Miroslav Vitous	Mountain Call	ECM	cd
Wigwam	Live in Denmark 1976	Svart	2lp
Pink Floyd	Wish You Were Here WYWH50	Columbia	2cd